

Účinná ochrana vodních zdrojů je priorita

Čím složitější úpravu surová voda vyžaduje, tím je výroba pitné vody dražší

S ředitelem Sdružení vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK) **Vilémem Žákem** hovoříme o kvalitě pitné vody, hrozcím suchu a nedostatku vody i o velkých investicích do vodohospodářské infrastruktury. „Podle mého názoru nedostatkem pitné vody trpět nebudeme,“ říká Vilém Žák.

Jak si Česko stojí v hodnocení vodohospodářské legislativy a také kvality vodohospodářské infrastruktury oproti jiným členským státům Evropské unie?

Na národní úrovni plní Česká republika požadavky Evropské unie vyplývající z platných směrnic a nařízení. S ohledem na to, že legislativa se v čase stále vyvíjí, jsou kladeny postupně další požadavky na implementaci a zlepšení. Legislativa ČR zajišťuje ochranu i dostupnost vodních zdrojů pro obyvatele, kde je z veřejných vodovodů zásobováno 94,5 % obyvatelstva a 85,5 % obyvatel je napojeno na kanalizaci. S těmito hodnotami

se ČR pohybuje ve vyšším průměru mezi státy EU a jsme například před všemi partnery V4, tj. Slovenskem, Polskem a Maďarskem.

V čem bychom se do budoucna měli zlepšit?

Tato otázka je velmi komplexní, z hlediska vodohospodářské infrastruktury je nyní důležité řešit problematiku sucha na našem území, a to skrze propojování velkých vodárenských soustav a revizi těchto propojení. Další potenciál pro zlepšení je v kvalitě zdrojů vody, a to jak povrchových, tak podzemních, tedy stavu vodních útvarů dle Směrnic EU.

Jaká je v Česku kvalita pitné vody v porovnání se členy EU, případně dalšími zeměmi?

Požadavky na kvalitu pitné vody vycházejí ze směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě, která je do českého práva transponována zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného

zdraví. Jednotlivé členské státy podávají v pravidelných intervalech zprávy o plnění této směrnice Evropské komisi. Poslední souhrnná zpráva o jakosti pitné vody vycházející z dat za období 2011–2013 byla publikována v říjnu 2016. Podle této zprávy patřila ČR k 21 zemím, kde se míra plnění mikrobiologických, chemických i indikačních ukazatelů pohybovala v intervalu 99 % až 100 %. Kvalita pitné vody v Česku je tak v porovnání s ostatními zeměmi EU srovnatelná, míra dodržování požadavků na kvalitu pitné vody vysoká, což vypovídá o značném úsilí provozovatelů vodovodů nejen v ČR, ale i v ostatních zemích EU.

Jak je to u nás s kvalitou podzemních vod?

Zprávy o stavu vodního hospodářství ČR z posledních několika let, které zpracovává Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí skutečně popisují zvýšený výskyt polutantů v podzemních vodách, především látek spadajících do kategorie přípravků na ochranu rostlin neboli pesticidů. V roce 2018 bylo zjištěno překročení limitů pro podzemní vodu u 95,5 % sledovaných mělkých vrtů a u 77,8 % hlubokých vrtů a pramenů. Mezi nejvýraznějšími ukazateli znečištění podzemních vod porovnáním s limitními hodnotami jsou pesticidy (pozn.: Jedná se o metabolity herbicidů používaných zejména pro ošetření plodin jako je řepka, kukuřice a řepa.). Tato míra překračování limitních ukazatelů je v několika posledních letech prakticky neměnná. Nelze ale hovořit o výrazném zhoršení kvality povrchových a podzemních vod,

Kdo je Ing. Vilém Žák

Během pracovní kariéry vystřídal řadu funkcí. Dlouhodobě působil v dozorčí radě vodárenské společnosti Vodárny Kladno – Mělník nebo jako náměstek hejtmana Středočeského kraje. Pracoval jako poradce na MŽP nebo ve funkci statutárního náměstka na Ministerstvu zemědělství. Před příchodem do SOVAK ČR působil řadu let jako expert pro společnost Deloitte.

spíš díky podrobnějšímu a cílenému monitoringu konečně získáváme pravý obraz o jejich stavu.

Je kvalita vod dostatečná pro to, aby vodohospodáři mohli vyrábět kvalitní pitnou vodu, která obstojí v přísném testování?

S velkou mírou nadsázky lze říct, že v současné době jsme schopni odpadní vodu upravit až na kvalitu vody pitné. Výroba pitné vody je tak podmíněna především skutečností, zda je vůbec k dispozici zdroj surové vody pro výrobu vody pitné. Z provozního hlediska pochopitelně vždy platí, že čím je surová voda méně znečištěna, tím je úprava vody na vodu pitnou technicky jednodušší. V neposlední řadě je nutné vzít v úvahu i ekonomické hledisko, neboť čím složitější úprava kvalita surové vody vyžaduje, tím je výroba pitné vody dražší. Jestliže je řada úpraven pitné vody postupně vybavována dalšími stupni čištění, především se jedná o filtraci přes aktivní uhlí, tak

je to i v důsledku výskytu polutantů v surových vodách, na které stávající technologie nestačí. Podle dotazníkového šetření SOVAK ČR v souvislosti se zhoršenou kvalitou surové vody vybrání vlastníci vodohospodářské infrastruktury investovali či měli připravené investice v souhrnné výši překračující 2 mld. Kč. Podle mne je ale potřeba se ptát, zda není účelnější řešit příčinu, nejen následek. Lepší a účinnější ochrana vodních zdrojů je určitě lepší, než následně složitě technicky s velkými investičními a provozními náklady vyrábět pitnou vodu.

Jak se při výrobě pitné vody projevuje sucho, respektive nedostatek vody v některých oblastech? Máme se obávat nedostatku pitné vody?

Sucho, respektive nedostatek vody, se v případě menších obcí s vlastním vrtem podzemní vody často projevuje nedostatečnou kapacitou, která není schopna pokrýt aktuální potřebu, která navíc právě v období sucha roste. V takových případech je nutné zajistit náhradní zásobování pitnou vodou, což se obvykle řeší formou návozu místního vodojemu pitnou vodou přivezenou cisternami z jiné lokality. Toto řešení je však provozně i finančně poměrně náročné. Nižší hladina povrchových toků v období sucha může přispět k vyšší míře rozvoje řas a sinic, které výrazně ztěžují úpravu na vodu pitnou. Podle mého názoru nedostatkem pitné vody trpět nebudeme, i když nelze vyloučit

lokální extrém. Zajištění dodávek pitné vody však bude spojeno s vyšším provozním úsilím při vyšších nákladech.

Má pitná voda dodávaná prostřednictvím vodovodu výhodu oproti vodě ze studní, které mohou „vyschnout“?

Obyvatelé napojení na veřejný vodovod se mohou spolehnout na pravidelný monitoring kvality dodávané pitné vody. V případě výskytu sucha či nedostatku vody jsou provozovatelé povinni zajistit náhradní či nouzové zásobování pitnou vodou, takže koncoví spotřebitelé skutečně nezůstanou „na suchu“.

Celá řada obcí čelí hlavně v letním období nedostatku vody. Domníváte se, že obecní vrty mohou být dobrým řešením?

Podle mého názoru výstavba nových či prohlubování stávajících vrtů podzemní vody je vhodné řešení pouze tam, kde není možné napojit danou lokalitu na regionální vodovod. Bez ohledu na klimatické změny či výskyt sucha, postupná urbanizace naší krajiny totiž postupně vede k zaklesávání hladin podzemní vody, probíhající epizoda sucha tento jev jen výrazně umocňuje.

Letos na počátku roku oznámil SOVAK ČR průměrné navýšení ceny vody o 3,6 % na m³. K 1. květnu letošního roku se snížila DPH na 10 %. Jaká část vodohospodářských společností ve v této souvislosti snížila cenu vody? »

Foto: archiv časopisu Sovak

Veolia Smart Control Tower

Stanovení výše plateb za vodné a stočné se řídí zákonem o cenách a cenovým věstníkem Ministerstva financí. Vlastník nebo v přenesené působnosti provozovatel tak podle těchto předpisů na každý rok zpracovává cenovou kalkulaci, ke které je následně připočteno DPH. Naprostá většina provozovatelů tak ponechala i po květnu stejnou cenovou kalkulaci, respektive výši vodného a stočného bez DPH a pouze k výsledné platbě za vodné a stočné nepřipočítává DPH ve výši 15 %, ale 10 %. Podle mých informací jednou z mála výjimek je Praha, kde od 1. 5. došlo k úpravě cenové kalkulace, respektive zvýšení vodného a stočného bez DPH a to v takové výši, aby po připočtení nové nižší DPH cena zůstala stejná. Tento rozdíl v platbách za vodné a stočné bez DPH bude použit výhradně pro investice do obnovy vodohospodářského majetku Prahy.

Jaký očekáváte vývoj ceny vody pro příští rok?

Spíše než o cenách za vodu bych hovořil o ceně za službu. Vodné a stočné totiž není pouze platba za vodu, ale platba za službu spočívající v dodávkách pitné vody až ke spotřebiteli, v prakticky neomezeném množství po dobu 24 hodin 365 dní v roce v požadované kvalitě, která je pravidelně kontrolována. Výše plateb je ovlivněna řadou faktorů, které v polovině roku ještě nelze predikovat. Lze očekávat meziroční navýšení minimálně o inflaci, která se aktuálně pohybuje okolo 3 %.

Jak se letos vyvíjejí rekonstrukce a nové investice do vodohospodářské infrastruktury?

V letech 2016–2018 se tento podíl výrazně neměnil a pohyboval se okolo 38 %. V roce 2018 se investice pohybovaly ve výši 14,3 mld Kč, data za rok 2019 zatím Ministerstvo zemědělství (MZe) nevydalo. Za rok 2019 by měla být data k dispozici během léta, nicméně lze předpokládat, že podíl se výrazně nezmění.

SOVAK vyhlásil soutěž Vodohospodářská stavba roku 2019. Uvedte prosím, kterou z nových

Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR, z. s. (SOVAK ČR)

Spolek sdružující právnické a fyzické osoby v oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Předmětem jejich činnosti je zásobování vodou nebo odvádění a čištění či jiná likvidace odpadních vod, zajišťované vlastníky, správci či provozovateli vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu a přímo související vodohospodářské infrastruktury, rozvoj nebo výstavba vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Řádní členové SOVAK ČR zásobují pitnou vodou přes 9 mil. obyvatel ČR, odvádějí odpadní vody pro téměř 8 milionů obyvatel a 98 % odpadních vod čistí.

staveb považujete vy sám za výjimečnou?

Za opravdu výjimečnou stavbu považují VSCT Kladno (Veolia Smart Control Tower Kladno). Rekonstrukce nevyužívaného vodojemu dala této historické stavbě zcela nový smysl. Přestože už stavba neplní svoji původní funkci akumulace vody a tvorby tlakového pásma, dál slouží vodárenství jako dispečink, centrum kybernetické bezpečnosti a výukové centrum. Rozhodně zajímavý nápad a zdařilá realizace. Do soutěže ale byla přihlášena celá řada velmi povedených staveb a je vidět, že vlastníci i provozovatelé vodohospodářské infrastruktury neváhají investovat do obnovy a rekonstrukcí významné prostředky.

Jaké služby či výhody poskytuje SOVAK ČR svým řádným či přidruženým členům?

Rozsah služeb SOVAK je dán stanovami spolku a úzce souvisí s typem členství. Řádní členové na rozdíl od přidružených vlastníků spravují či provozují vodohospodářskou infrastrukturu. Přidružení členové jsou zejména právnické, či fyzické osoby oprávněné k podnikání se zaměřením na služby nebo technologie pro vodárenství.

Hlavními činnostmi SOVAKu jsou formulovat a hájit společné zájmy všech jeho členů ve věcech legislativních, technických a ekonomických, zabezpečovat koordinaci činnosti a služeb členů a spolupracovat s odbornými organizacemi v tuzemsku a v zahraničí. Pro potřeby svých členů SOVAK vydává odborný časopis a zajišťuje chod webových stránek spolku. Mimo toho SOVAK ČR každoročně pořádá dvoudenní odbornou konferenci, které se pravidelně účastní kolem 500 účastníků, jednou za dva roky pak pořádá mezinárodní odbornou výstavu se zaměřením na vodárenství pod známým názvem VODKA.

V listopadu chystáte v Praze vámi zmíněnou konferenci Provoz vodovodů a kanalizací. Co bude jejím hlavním tématem?

Hlavními tématy budou, s ohledem na to, co se v posledních měsících událo, pandemie SARS-CoV-2 a její zvládnutí vodárenskými společnostmi, legislativa, problematika sucha, zdrojů vody, propojování vodárenských soustav a dotační tituly Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí. ●

Zuzana Pacinová